संस्था दर्ता नमुना विधान
.... को विधान
२०७०

प्रस्तावना :

नेपाल एशिया महाद्विपको विकासोन्मुख हिमाली राज्य हो । नेपाल सरकार यस मुलूकका अझै गरीवीको रेखामुनी रहेका आफ्ना नागरिकहरुको जीवनस्तर उकास्नको लागि प्रयासरत रहेको छ । नेपालको सामाजिक संरचना, गरिवी, छुवाछुत, जातिय भिन्नता र असमानता को चपेटामा निर्दोष बालबालिकाहरु परिरहेको अवस्था रहेको छ । बालबालिकाहरु भविष्यको नेपाल बनाउने मुहान हुन् । गरीवीको चपेटावाट बालबालिकाहरुको भविष्य उज्जवल हुन संम्भव छैन । अत : नेपाल अधिराज्यका आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक तथा शैक्षिक क्षेत्रवाट अत्यन्त पछाडि परेका बालबालिकाहरुलाई गाँस, बास,र कपासको उचित व्यवस्था गरी विद्यालय शिक्षा उपलब्ध गराउनको अलवा ब्यवसायिक शिक्षा र सीपमुलक तालिम समेत दिई आत्मनिर्भर बनाउन, विभिन्न परिस्थितिबस अनाथ भएर समाजवाट अलग भई जीवन यापन गरिरहेका, सडक बालबालिकाको रुपमा अलपत्र भै मागेर हिडी रहेका बालबालिकाहरुलाई सुधार गृहमा स्थापित गरी शिक्षा स्वास्थ्य लगायत न्युनतम आधारभुत आवश्यकताहरुलाईृ परिपुर्ति गरी उनिहरुको सुनिश्चित भविष्यको निर्माण गर्न बाँन्छगराउनको अलवा ब्यवसायिक शिक्षा र सीपमुलक तालिम समेत दिई आत्मनिर्भर बनाउन, विभिन्न परिस्थितिबस अनाथ भएर समाजवाट अलग भई जीवन यापन गरिरहेका, सडक बालबालिकाको रुपमा अलपत्र भै मागेर हिडी रहेका बालबालिकाहरुलाई सुधार गृहमा स्थापित गरी शिक्षा स्वास्थ्य लगायत न्युनतम आधारभुत आवश्यकताहरुलाईृ परिपुर्ति गरी उनिहरुको सुनिश्चित भविष्यको निर्माण गर्न बाँन्छनिय देखिएकोले, द्वन्द, गरिवी, छुवाछुत, जातिय भिन्नता र असमानता जस्ता कारणले दिन प्रतिदिन बालबालिकाहरु प्रत्यक्ष्यरुपमा प्रभावित भएर अनाथ, असहाय, टुहुरा भई बाँचि रहेका छन् । यस प्रकारका बालबालिकाहरुको लागि राज्यले उपलब्ध गराउने सेवा, सुविधा र प्रयासले मात्र पर्याप्त नभएको अवस्था रहेको छ । अत : उपरोक्त बालबालिकाहरुलाई राज्यको मुल प्रभावमा ल्याउने नेपाल सरकारको नीति रहेको सन्दर्भमा प्रस्तुत नीतिलाई समेत सहयोग पुऱ्याउने हेतुले ...., नामक मुनाफा रहित गैरसरकारी संस्थाको स्थापनाको लागी यो विधानको तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद - १

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

संस्थाको नाम .... रहने र अंग्रजीमा .... रहने छ। छोटकरीमा यसलाई "..........................." भनिने छ।

क) **संस्थाको कार्यालय रहने ठेगाना**
यस संथाको केन्द्रीय कार्यालय .... मा रहने छ।

ख) **संस्थाको कार्यक्षेत्र**
यस संस्थाको कार्यक्षेत्र .... मा हुनेछ। आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिई नेपाल अधिराज्य भित्र कार्य क्षेत्र विस्तार गरिने छ।

ग) **प्रारम्भ :-**
यो विधान संस्था दर्ता भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ।

घ) **संस्थाको अस्थित्व :-**
यो संस्था एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला, संगठित, स्वशासित, गैर-नाफामुलक, गैर-राजनीतिक तथा गैर-सरकारी सामाजिक संस्था हुनेछ। संस्थावाट आफ्नो उदेश्य बाहेक आयआर्जन गर्ने तथा कुनै प्रकारको शुल्क लिई वा नलिई परामर्श प्रदान गर्ने कार्य गरिने छैन।

२. परिभाषा

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा

(क) "संस्था" भन्नाले .... भन्ने सम्झनु पर्छ।

(ख) "कार्य समिति" भन्नाले यस विधान बमोजिम गठित संस्थाको कार्य समीतिलाई सम्झनु पर्छ।

(ग) "विधान" भन्नाले को विधान २०६४ लाई सम्झनु पर्दछ।

(घ) "कोष" भन्नाले को कोषलाई बभ्नु पर्दछ।

(ङ) "स्थानीय अधिकारी" भन्नाले प्रमुख जिल्ला अधिकारी लाई सम्झनु पर्दछ।

३. संस्थाको चिन्ह र छाप :

प्रचलित व्यवस्थाको प्रतिकुल नहुने गरी संस्थाको एउटा छुट्टै छाप र चिन्ह हुनेछ। छाप र चिन्ह अनुसूचि १ बमोजिमको ढाँचामा हुनेछ। तर संस्थाको नाम, छाप र चिन्ह पूर्व दर्ता भएको कुनै संस्थासंग मेल खाएमा संशोधनको पक्रियाद्वारा तरुन्त संशोधन गरिने छ।

परिच्छेद - २

४. उदेश्यहरु :

नेपाल सरकारको नीति निर्देशनको अधिनमा रही कार्य गर्न यस संस्थाको उदेश्य देहाय बमोजिमको हुनेछ र यो संस्था मुनाफा रहित गैरसरकारी र जनहीतकारी सामाजिक संस्था हुनेछ।

(क) नेपाल अधिराज्यको आर्थिक सामाजिक साँस्कृतिक एवं शैक्षिक क्षेत्रवाट अत्यन्त पछाडि परेका बालबालिकाहरुको पक्षमा वकालत गर्ने ।

(ख) अनाथ असाहाय अपाङ्ग विस्थापित र असक्तबालबालिकाहरुलाई सम्मान पूर्वक जीवन यापन गर्न सक्ने तुल्याउन आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने ।

(ग) अनाथ असाहाय अपाङ्ग विस्थापित र असक्तबालबालिकाहरुलाई उचित व्यवस्थापन गरी विद्यालय शिक्षा उपलब्ध गराउने ।

(घ) असाहाय बालबालिकाहरुलाई गाँस वास र कपासको व्यबस्था गर्ने र औपचारीक शिक्षाको अलावा व्याबसायीक शिक्षा र सिपमुलक तालिम उपलब्ध गराई आत्मनिर्भर गराउने ।

(ङ) बालअधिकारका मुल्य र मान्यताहरुमा आधारित रही बालबालिकाहरु माथि भई रहेका सबै प्रकारका अन्याय र उत्पीडन हरु समाप्त गराउन प्रयत्नशिल रहने तथा बाल अधिकारका संरक्षण र संवर्द्धन गर्ने ।

(च) बालअधिकारका पक्षमा जन जागरण ल्याउने तथा तिनका मार्ग दर्शक सिद्धान्तहरुलाई व्यवहारमा उर्तान कार्यमुखि योजना बनाउने ।

(छ) अध्ययन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षणको माध्यमबाट जोखिममा परेका बालबालिकाहरुको समस्या पत्ता लगाई तिनीहरुको समस्या पत्ता लगाउने ।

(ज) अलपत्र बेसाहारा तथा घरवार विहिन भएका बालबालिकाहरुको पुनः स्थापना तथा बालविकासको लागि सान्दर्भिक तथा अर्थपुर्ण सूचिहरु तयार गर्ने ।

(झ) बालबालिका र बाताबरण वीचको अन्तर सम्बन्ध र यसका प्रभावहरुको अध्ययन अनुषन्धान गरी प्राप्त जानकारीलाई सार्वजानिक गराउने तथा तत्सम्बन्धी योजनाहरु लागु गराउने ।

५. संस्थाको उदेश्य प्राप्त गर्न गरीने कामहरु :

(क) संस्थाले प्रचलित नेपाल कानुन बमोजिम सम्बन्धिन निकयवाट अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरी मात्र आफ्ना उदेश्यहरु कार्यान्वयन गर्नेछ ।

(ख) संस्थालाई आवश्यक पर्ने भवन निमार्ण गर्ने वा भाडामा लिजमा लिने र कम्प्यूटर टेलिफोन टाईपराईटर फ्याक्स जस्ता कार्यालय सामान सवारी साधन खरिद गर्नेछ वा भाडामा लिई प्रयोग गर्नेछ ।

(ग) संस्थालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नियुक्ति गर्ने तथा तीनको सेवा सर्तहरु निर्धारण गर्नेछ ।

६. सदस्यताको बर्गीकरण

यस संस्थामा ४ प्रकारका देहाय बमोजिम सदस्यहरु रहने छ ।

(क) साधारण सदस्य

यस विधानको दफा ७ बमोजिम योग्यता पुगेका कुनैपनि नेपाली नागरिकले तोकेको प्रकृया अन्तर्गत आजीवन रही आवेदन गरेमा संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरु साधारण सदस्य हुनेछन् ।

(ख) संस्थापक सदस्यहरु :

यस संस्था दर्ता हुँदाको बखतका पदाधिकारी हरु यस संस्थाका संस्थापक सदस्यहरु रहनेछन् ।

(ग) **आजीवन :**

संस्थाको विकासको लागी विशेष सहयोग पुऱ्याउने व्यक्तिलाई तोकीएको प्रकृया अन्तर्गत आजीवन सदस्यता प्रदान गरीने छ ।

(घ) **मानार्थ सदस्य :**

उपयूक्त ठहर गरेको विशिष्ठ समाजसेवी तथा प्रतिष्ठित स्वदेशी वा विदेशी नागरिकलाई संस्थाको मनार्थ सदस्य प्रदान गर्न सक्नेछ तर मनार्थ सदस्यहरुको मताधिकार रहने छैन ।

७. **सदस्यता प्राप्तीको लागी आवश्यक योग्यता**

यस संस्थाको सदस्यको लागि देहाय बमाजिमको पुगेको हुनु पर्नेछ ।

(क) नेपाली नागरिक भएको हुनु पर्ने ।

(ख) १६ बर्ष उमेर पुरा गरेका हुनुपर्ने ।

(ग) मानसिक सन्तुलन नगुमाएको हुनुपर्ने ।

(घ) सार्वजानिक सम्पत्ति हिनाविना गरेको नठहरेको हुनुपर्ने ।

(ङ) नैतिकपतन देखिने फौजादारी र भ्रष्टाचरिको अभियोगमा सजाय नपाएको हुनुपर्ने ।

८. **संस्थाको सदस्य प्राप्त गर्न वा बहाल रहन नसक्ने अवस्था :**

देहायको अवस्थामा कुनै व्यक्ति संस्थाको सदस्यताको सदस्य प्राप्त गर्न सक्ने छैन ।

(क) गैर नेपाली नागरिक,

(ख) १६ बर्ष उमेर पुरा नपुगेको,

(ग) मजग विग्रेको वा बौलाएको,

(घ) सार्वजनिका सम्पत्ति हिनामिना गरेको नठहरेको हुनुपर्ने ।

(ङ) नैतिक पतन देखिने फौजदारि र भ्रष्टाचारको अभियोगमा सजाय नपाएको,

(च) सम्बन्धित संस्थाको व्यवसायमा नीजि स्वार्थ भएको,

(छ) साहुको दामासाहीमा परेको,

(ज) कुनै प्रकारको चोरी ठगी किर्ते वा जालसाँझी गरेको वा आफ्नो जिम्माको धनमाल अनधिकृत तवरले मासेको वा दुरुपयोग गरेको वा भ्रष्टाचार गरेको अभियोगमा अदालतबाट कसुरदान ठहरी सजाय पाई सजाय पाएको एक बर्ष भित्र,

९. **सदस्यताको समाप्ति :**

१. देहायको अवस्थामा कुनै व्यक्ति संस्थाको वहाल रहने छैन ।

(क) यस विधानको दफा ८ बमोजिमको सदस्य पद प्राप्त गर्न नसक्ने भएमा,

(ख) साधारण सभाको ७५%को सदस्यहरुको बहुमतले संस्थाको सदस्य पदवाट हटाउने प्रस्ताव पारित गरेमा,

(ग) सदस्यले आफ्नो पदवाट दिएको राजिनामा स्वीकृत भएमा,

(घ) संस्थाको नाम कारवाहीमा बेईमानीवा वदनियत गरेको कुरा अदालतवाट प्रमाणित भएमा,

(ङ) यस विधान बमोजिम संस्थाले गर्न नहुने भनी तोकिएको कुनै कार्य गरेमा,

(च) सदस्यता शुल्क बुझाउन बाँकी भएमा,

(छ) संस्था विघटन भै खारेज भएमा,

२. कुनै ब्यक्ति संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्न वा वाहाल रहन अयोग्य ठहराउनु भन्दा अघि संस्थाले निजलाई सो कुराको सूचना दिई सफाईको सबुद पेश गर्ने मौका दिईने छ ।

१०. सदस्यता शुल्क र सदस्यता प्रदान गर्ने विधि :

यस विधानको दफा ६ बमोजिम सदस्यहस्ले देहाय बमोजिमको उपदफामा तोकीएको शुल्क तिरी सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

१ साधारण सदस्य :

(क) साधारण सदस्य प्राप्त गर्न चाहने व्यक्तिले प्रवेश शुल्क वापत रु ....।- बुझाई बार्षिक शुल्क बापत रु ....।- बुझाई तोकिएको प्रक्रिया अनुसार आवेदन पेश गर्ने लाई कार्य समीतिको निर्णयले साधारण सदस्यता प्रदान गर्न सकिने छ ।

(ख) त्यस्ता साधारण सदस्यले बार्षिक नविकरण शुल्क रु .....।- बुझाउनु पर्नेछ

(ग) साधारण सदस्य प्राप्त गर्ने सदस्यले प्रत्यक बर्ष बैषाख महिनाको मसान्त भित्र नविकरण गराई सक्नु पर्नेछ र त्यसपछि हकमा तोकिए बमोजिमको थप दस्तुर बुझाई नविकरण गर्न सक्नेछ ।

२. संस्थापक सदस्य :

(क) यो संस्था दर्ता हुँदाको वखतका तदर्थ समीतिका पदाधिकारिहरु संस्थापक सदस्य हुनेछन् ।

(ख) संस्थापक सदस्यहरुले शुरुमा संस्था गर्दाको वखत संस्था दर्ता भएको मितिले .... भित्र एकमुष्ठ रकम रु ....।- बुझाउनु पर्नेछ ।

३. आजीवन सदस्य :

संस्थामा एकमुष्ठ रु ....।- बुझाई तोकिएको प्रक्रिया अन्तर्गत आवेदन दिने ब्यक्तिहरुलाई कार्य समीतिको निर्णले आजीवन सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ ।

४. मनार्थ सदस्य :

साधारण सभाको निर्णयले उपयूक्त ठानेको समाजसेवी विशिष्ठ व्यक्ति तथा प्रतिष्ठित स्वदेशी वा विदेशी नागरिकलाई मनार्थ सदस्य प्रदान गर्न सक्नेछ तर मनार्थ सदस्यको मताधिकार रहने छैन ।

५. कुनै आवेदकलाइ सदस्य नदिने निर्णय गरेमा सो को कारण सहित को जानकारी आवेदकलाई दिईने छ ।

६. सवै सदस्यहरुले यस विधान र विधान अन्तरग बनेका नियम र विनीयम वमोजिम भएको व्यवस्थाको पालना गर्नु पर्नेछ ।

७. संस्थाले प्रदान गरेका उपदफा १,२,३ र ४ अनुसारको सदस्यहस्को तोकिएको ढाँचामा छुट्टै अभिलेख पुस्तीका रहने छ ।

परिच्छेद - ४
साधारण सभा तथा कार्यसमीति

११. साधारण सभाको गठन

१. यस संस्थाको विधानको दफा ७ अनुसार सदस्यता प्राप्त गर्ने मानार्थ सदस्यहरु वाहेक अन्य सदस्यहरुवाट संस्थाको साधारण सभा गठन हुने छ । मानार्थ सदस्यहरु आमन्त्रित हुने छन् । साधारण सभा संस्थाको सर्वेच्चो अंग हुनेछ ।

२. यस संस्थाको साधारण सभा देहाय बमोजिमको हुनेछ ।

(क) बार्षिक साधारण सभा : वर्षको एक पटक बार्षिक साधारण सभा बस्नेछ ।

(ख) विशेष साधारण सभा : संस्थाको कूल सदस्य संख्याको १/४ (एक चौथाई) सदस्यहरुले कारण जनाई विशेष साधारण सभा माग गरेमा विशेष साधारण सभा कार्यसमीतिले कम्तीमा ७ (सात) दिन भित्र अनिवार्य रुपमा बोलाउनु पर्दछ । तर साधारण सभा बसेको छ महिना भित्र पुन : विशेष साधारण सभा बस्न सक्ने छैन ।

३. यस संस्थाको प्रथम बार्षिक साधारण सभा स्थापना भएको आ.व. समाप्त भएको मितिले दुई महिनाभित्रमा गरिने छ र त्यसपछिको बार्षिक साधारण सभाहरु आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले २ (दुई) महिना भित्र गरिने छ ।

४. यस संस्थाको वार्षिक साधारण सभा गर्नको लागी कम्तीमा १५ दिन अगावै र विशेष साधारण सभा गर्नका लागी कम्तीमा ७ (सात) दिन अगावै सभा हुने स्थान, मिति, समय, र छलफल गर्ने विषय खोलि सवै साधारण सदस्यहरुलाई अनिवार्य रुपले सूचना दिईने छ ।

५. उप-दफा ४ बमोजिम बोलाईएको साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा विधानको दफा १८ बमोजिमको गणपुरक संख्या नपुगी सभा हुन नसकेमा कम्तीमा ७ (सात) दिनको म्याद दिन पुनः साधारण सभा बोलाईने छ ।

६. साधारण सभा र विशेष साधारण सभाको छुट्टाछुट्टै निर्णय पूस्तीका रखिने छ ।

१२. साधारण सभाको काम, कर्तव्य, र अधिकार :

(क) कार्य समीतिले पेश गरेको योजनाकार्यक्रमहरु वा बार्षिक वजेट पारित गर्ने,

(ख) लेखा परिक्षकवाट प्राप्त भएको बार्षिक लेखा परिक्षण-प्रतिवेदन माथी छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र लेखा परिक्षण प्रतिवेदनवाट देखिएका अनियमित बेरुजु रकमहरु माथि छलफल गरि नियमीत गर्न नमिल्ने बेरुजु रकमहरु अशुल उपर गरी फछ्यौट गर्नको लागी कार्य समीतिलाई निर्देशन दिने,

(ग) आगामि वर्षको लागि लेखा परिक्षकको नियूक्ति गर्ने,

(घ) संस्थाको वार्षिक कार्य प्रगती विवरण र संस्थाले गरेको कार्यहरुको मूल्यांकन गरी कार्य समीतिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,

(ङ) संस्थाको कार्य समीतिका पदाधिकारीहरुको पदावधि पुगेको अवस्थामा कार्य समीतिका पदाधिकारीहरुको विधान बमोजिमको प्रक्रिया अन्तरगत रहि निर्वाचन गर्ने,

(च) कार्य समीतीद्वारा पेश भएका विधान संशोधन नियम तथा विनियम स्विकृत गर्ने,

(छ) मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्ने,

(ज) कार्य समीतिवाट संस्थाको हित अनुकुल भएका काम-कारवाहिहरुको औचित्य हेरी अनुमोदन गर्ने,

(झ) संस्थाको आफ्नै आन्तरिक श्रोतवाट व्यहोर्ने गरी कार्यसमीतिले पेश गरेको कर्मचारीहरुको दरबन्दी पारीश्रमिक भत्ता तथा अन्य सुविधानहरुमा आवश्यकता अनुरुप स्वीकृति प्रदान गर्ने,

१३. **कार्य समीतिको गठन :**

१. साधारण सभाका सदस्यहरुवाट निर्वाचित देहाय बमोजिमको पदाधिकारीहरु ७ सदस्यको एक कार्य समीति गठन गरिनेछ।

१.	अध्यक्ष	१ जना
२.	उपाध्यक्ष	१ जना
३.	सचिव	१ जना
४.	सह-सचिव	१ जना
५.	कोषध्यक्ष	१ जना
६.	सदस्यहरु	४ जना
जम्मा		९ जना

२. कार्य समीतिको कार्यकाल २ वर्षको रहनेछ।

३. बार्षिक साधारण सभा हुनु भन्दा अगावै कार्य समीतिमा रहेको कुनै सदस्यको पद रिक्त हुन आएमा बाँकी अवधिका लागि कार्य समीतिका सदस्यको मनोनित कार्य समीतिद्वारा गर्न सकिनेछ। यसरी सो पदमा निर्वाचन भएको सदस्यको कार्यकाल जुन सदस्य पद रिक्त भएको हो, सो सदस्य बाँकी कार्यकाल सम्मका लागि मात्र हुने छ तर अन्य पदहरुको लागि विधान बमोजिम बाँकी अवधिको निमित्त निर्वाचन प्रकृयाद्वारा पद पूर्ति गरिनेछ।

४. कार्य समीतिको वैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले बोलाउने छ । तर कार्यसमीतिको पदाधिकारीहरुको जम्मा संख्याको ५१% ले बैठक बेलाउन माग गरेमा अध्यक्षले कार्यसमीतिको बैठक तुरुन्त बोलाउनु पर्नेछ।

५. कार्य समीतिका पदाधिकारीहरुको कुल संख्याको ५१% पदाधिकारीहरु उपस्थित नै नभइ कार्य समीतिको बैठक बस्ने छैन।

६. कार्य समीतिको बैठकमा अध्यक्षले अध्यक्षता गर्ने छ। र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले उपाध्यक्षको पनी अनुपस्थिति रहेमा बैठकमा उपस्थित भएमा भएमा अन्य बैठकमा उपस्थित सदस्यहरुले छानेको वा जेष्ठ सदस्यले अध्यक्षता गर्नेछ।

७. कार्य समीतिको बैठकमा बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ र मत बरावर भएमा अध्यक्षले निर्णयक मत दिन सक्नेछ।

८. कार्य समीतिको बैठकमा छलफल भएको विषयहरुको छुट्टै निर्णय किताबमा लेखी राखिने छ। र सो निर्णय विवरणमा बैठकमा उपस्थित सम्पुर्ण सदस्यहरुले सही गर्नु पर्ने छ तर निर्णयमा असहमति जनाउने हरुले कैफियत खोलि सही गर्नु पर्नेछ।

९. संस्थाले गर्ने भनेको सम्पुर्ण कार्य कार्य समीतिको निर्णयबाट हुनेछ।

१०. माथिका दफाहरु जुनसुकै कुरा लेखिएकोभएता पनी कार्य समीतिले गर्न पाउने कुनै कार्यको सम्बन्धमा कार्य समीतिका सबै पदाधिकारीहरु लिखित रुपमा सहमत भएमा त्यस्तो सहमतिलाई निर्णय पुस्तीकामा संलग्न गरी त्यस्तो काम बैठक विना पनि गर्न सकिने छ । उपरोक्त बमोजिमको सहमतिलाई कार्य समीतिको बैठकको निर्णय सरह मानिने छ ।

१४. **कार्य समीतिको काम, कर्तव्य, र अधिकार :**

१. संस्थाको आगामी बर्षको कार्यक्रम तथा अनुमानित बजेट बनाई साधारण सभामा प्रस्तुत गर्ने,

२. विधान बमोजिमको ब्यवस्था कार्यक्रम तथा अनुमानित बजेट बनाई साधारण सभामा प्रस्तुत गर्ने,

३. संस्थाका हीतमा हुने कार्यमक्रम संचालन गर्ने,

४. साधारण साभा प्रति उत्तरदायी रहने,

५. संस्थाको उदेश्य प्राप्तीका लागि उपलब्ध साधन र श्रोतको अधिकतम उपभोगर प्रयोग गर्ने,

६. संस्थाको कार्य सम्पादन गर्न कार्य योजना बनाउने श्रोत जुटाउने कार्यन्वयन सुपरीवेक्षण र अनुगमन गर्ने,

७. संस्थाको कोष र सम्पत्ती सुरक्षित तरिकाले राख्न लगाउने र बैंक खाता खोली संचालन गर्ने,

८. संस्थाको कर्मचारीहरुको सेवा शर्त र सुविधा आदी सम्बन्धी कर्मचारी नियमावली बनाई साधारण सभाबाट स्वीकृत गराई लागू गर्ने गराउने,

९. संस्थाको उदेश्य परिपुर्तिको लागि आफ्नो कार्य अवधिमा उपुक्त व्यक्तिहरुको सल्लाहकार समीतिका अन्य समीति उपसमीति गठन गर्ने र आवश्यकता अनुरुप कार्यको बाँडफाँड गरी दिने ।

१०. संस्थाको नेत्तृत्वदायि भुमिका निर्वाह गर्ने ।

१५. **पद त्याग गर्न सक्ने :**

अध्यक्षले उपाध्यक्ष मार्फत कार्यसमीति र उपाध्यक्ष तथा अन्य पदाधिकारीहरुले अध्यक्ष समक्ष राजिनामा दिई पद त्याग गर्न सक्नेछन् ।

१६. **अन्य समीतिहरु :**

१. यस विधानको परिधि भित्र रहेर संस्थाको कार्य संचालनको लागी कार्य समीतिले आवश्यकता अनुसार अन्य समीति वा उप समीतिहरु गठन गर्न सक्नेछ तर साधारण सभाको बैठकद्वारा अनुमोदन गराउनु पर्दछ ।

२. उप समीतिहरुको कार्यहरु समीतिले तोकी दिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद - ५
पदाधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार

१७. कार्य समीतिका काम, कर्तव्य र अधिकार :

१. **अध्यक्षको**

यस संस्थाको अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिमको हुनेछ ।

(क) साधारण सभाको अधिवेशन र कार्य समीतिको अध्यक्षता गर्ने र कार्य समीति र साधारण सभामा मत विभाजन भई मत बराबर भएमा निर्णयक मत दिने,

(ख) संस्थाको सर्वोच्चो अधिकारीको रुपमा रही पदाधिकारीहरुको काम बाँडफाँड गर्ने र संस्थाको आवश्यक विकासको लागि संस्थाको दैनिक कार्य संचालन गर्ने,

(ग) कार्य समीतिको बैठक नबसेको आवश्थामा कुनै कार्य गर्ने आवश्यक देखिएमा सो कार्य गरी नीकट बैठकमा सो को अनुमोदनको लागि पेश गर्ने,

(घ) आवश्यकता अनुसार संस्था निकाय वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थामा संस्थाको प्रतिनिधित्व गराउने,

(ङ) अभिलेख प्रमाणि गर्ने,

२. **उपाध्यक्ष :**

(क) अध्यक्षलाई सयोग गर्ने,

(ख) अध्यक्षले दिएको जिम्मेवारी पुरा गर्ने,

(ग) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षको कार्य गर्ने जिम्मा लिने,

३. **सचिवको :**

(क) संस्थाको सचिवालयको रेखदेख र संचालन गर्ने,

(ख) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार कार्य समीतिमा सधारण सभाको वैठक बोलाउने र सो बैठकको लागि छलफलका विषयहरुको सूचि तयार गर्ने,

(ग) अभिलेख सुरक्षीत राख्ने,

(घ) साधारण सभाको अधिवेशन कार्य नीतिको बैठकमा भएका निर्णयहरु कार्यान्वयन गराउने,

(ङ) संस्थाको कार्यालय शाखा कार्यालय आदिको प्रशासकिय कुरामा रेखदेख नियन्त्रण तथा निर्देशन गर्ने,

(च) कर्मचारीहरुलाई नियूक्त गर्नु पर्ने भएमा सो प्रस्ताव कार्य समीतिमा पेश गर्ने,

(छ) कार्य समीति र अन्य समीतिहरु वीच समन्वय कायम गर्ने र संस्थाको सम्पूर्ण प्रशसनीक कार्यहरु गर्ने,

४. **कोषाध्क्ष :**

(क) संस्थाको कोषको रेखदेख र सञ्चालन गर्ने,

(ख) साधारण सभामा बार्षिक कार्यक्रम र बजेट पेश गर्ने,

(ग) लेखा दुरुस्त राख्ने,

(घ) नियमित रुपमा बार्षिक लेखा परीक्षण गराउने,

(ङ) संस्थाको आय व्ययको हिसाव दुरुस्त राख्ने र आय व्ययको अनुमान तथा परीक्षकको प्रतिवेदन कार्य समीति तथा साधारण सभामा पेश गर्ने,

(च) आर्थिक कारोवार सम्बन्धी मामलामा रेखदेख तथा नियन्त्रण गर्ने तथा त्यस सम्बन्धी आवश्यक निर्देशन दिने,

(छ) संस्थाको चल अचल सम्पतिको जिम्मा लिने रेखदेख गर्ने र प्रबर्द्धन गर्न योजना बनाउने,

(ज) संस्थाको आम्दानी वृद्धिको लागी सक्रिय रहने,

(झ) नियमावली र विधानमा व्यवस्था भए अनुसार अन्य कामहरु गर्ने,

५. **सदस्य :**

संस्थाको सदस्यको काम, कर्तवय र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) समीतिको बैठकमा सक्रिय सहभागिता जनाउने,

(ख) संस्थाको कार्यमा रचनात्मक भुमिकाको निर्वाह गर्ने,

(ग) संचालक समीतिले खटाएको कुनै पनी काम गर्ने,

१८. **गणपूरक संख्या :**

(क) कुल सदस्य संख्याको ६०% (साठी) प्रतिशत साधारण सदस्यहरुको उपस्थित नभै साधारण सभाको काम कारवाही हुने छैन,

(ख) तर विधानको दफा ११ को (५) मा उल्लेख भए बमोजिम, पुनः बोलाईएको साधारण सभामा कुल सदस्य संख्याको ५१% उपस्थित भएमा सभ ।गर्न बाधा पर्ने छैन,

(ग) दोस्रो पटक गणपूरक संख्या नपुगी तेस्रो पटक बोलाईएको साधारण सभामा उपस्थित संख्या नै गणपूरक मानिनेछ,

परिच्छेद - ६

आर्थिक व्यवस्था

१९.१ संस्थाको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहाय बमोजिमको प्राप्त रकमहरु जम्मा हुनेछन् ।

(क) संस्थाको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहाय बमोजिमको प्राप्त रकमहरु जम्मा हुनेछन् ।

(ख) सदस्यता वापत प्राप्त प्रवेश शुल्क र सदस्यता शुल्कको रकम,

(ग) कसैले स्वइच्छाले दिएको अनुदान सहायता वापत प्राप्त रकम,

(घ) संस्थाको चल अचल सम्पती वा अन्य वस्तुको विक्री वाट प्राप्त रकम,

(ङ) नेपाल सरकार बाट हुने आर्थिक सहयोग दान उपहार आदि,

(च) विदेशी संस्था व्यक्ति वा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थावाट सहयोग वापत प्राप्त रकम,

(छ) स्थानीय निकायवाट प्राप्त अनुदान वा सहयोग वापत प्राप्त रकम,

२. विदेशी सहयोग लिदा समाज कल्याण ऐन २०४९ को दफा १६ वमोजिम समाज कल्याण परिषदको पूर्व स्वीकृति लिईने छ ।

२०. **खाता संचालन :**

संस्थाको बैंक खाता अध्यक्ष, सचिव र कोषध्यक्षको (अनिवार्य) संयूक्त दस्तखतबाट संचालन हुनेछ । प्रचलित ऐन नियम अनुसार खर्च गर्ने तथा खर्चको श्रेस्ता राख्ने व्यवस्था गरिने छ ।

२१. **कोषको रकम खर्च गर्ने तरिका :**

संस्थाको कोषमा जम्मा भएको रकम खर्च गर्दा देहाय बमोजिम तरिका अपनाई खर्च गरिने छ ।

(क) संस्थाको बार्षिक बजेट योजना र कार्यक्रम स्वीकृत नगरी कोषवाट खर्च गर्न सकिने छैन,

(ख) साधारण सभा वाट पारित बजेट र कार्यक्रमको अधिनमा रही कोषवाट रकम खर्च गर्न सकिने छ,

(ग) कोषबाट खर्च भएको रकमको आर्थिक प्रतिवेदन साधारण सभामा अनिवार्य रुपले पेश गर्नु पर्नेछ,

(घ) कोषको रकम खर्च गर्दा तोकिए बमोजिम खर्च गर्नु पर्ने छ,

२२. **संस्थाको लेखा र लेखा परीक्षण :**

१. संस्थाको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानून बमोजिम स्पष्ट तवरले राखिने छ

२. संस्थाको लेखा परीक्षण प्रचलित कानून बमोजिम रजिष्टर्ड लेखा परीक्षक बाट हुनेछ ।

३. नेपाल सरकार वा स्थानीय अधिकारीले चाहेमा जुन सुकै बखतमा पनी आफै वा मातहतका कर्मचारीहरु खटाई संस्थाको हिसाव, किताव जाँच गर्न गराउन सक्नेछ ।

४. लेखा परीक्षणको नियूक्ति साधारण सभाबाट हुनेछ तर प्रथम बार्षिक साधारण सभा नभए सम्म लेखा परीक्षकको नियूक्ति कार्य समीतिबाट हुनेछ ।

५. संस्थाको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन र बार्षिक कार्य प्रगती विवरणको १/१ प्रति स्थानीय अधिकारी जि.वि.स. समाज कल्याण परिषद् र सम्बन्धित निकायमा पेश गरिने छ ।

परिच्छेद - ७

निर्वाचन, अविश्वासको प्रस्ताव, विधान संशोधन सम्बन्धी व्यवस्था

२३. **निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था :**

(क) यस संस्थाको कार्य संस्थाको कार्य समीतिको निर्वाचन गर्नका लागि कार्य समीतिले ३ जना निर्वाचन अधिकृत नियूक्त गर्ने छ निर्वाचन सम्बन्धी नियमहरु प्रचलित निर्वाचन ऐन तथा नियम बमोजिम नै हुनेछ ।

(ख) निर्वाचन सम्बन्धी आवश्यक नियमहरु निर्वाचन समीतिले नै तयार गर्ने छ ।

(ग) साधारण सभा सदस्यहरु मध्येवाट कम्तिमा १/४ एक चौथाई सदस्यहरुको सहमती आएमा निर्वाचन अधिकृतले नयाँ कार्य समीतिको घोषणा गर्नेछ ।

२४. **उम्मेदवार हुन अयोगता :**

(क) सामान्य लेखा पढ गर्न नसक्ने

(ख) २४ पुरा नपुगेको

(ग) गैर नेपाली नागरीक

(घ) दामासायी परेको

२५. अविश्वासको प्रस्ताव :

१. अविश्वासको प्रस्ताव लिखित रुपमा कुन कुन पदाधिकारिको विरुद्धमा हो स्पष्ट खुलाई देहाय बमोजिमको रित पुऱ्याई संस्थामा दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(क) नेपाली भाषमा शिष्ट शब्दको प्रयोग गरी लेखिएको हुनु पर्नेछ ।

(ख) प्रस्तावको विषय स्पष्ट र व्यवहारीक हुनु पर्नेछ ।

(ग) साधारण सभा सदस्यहरुवाट कम्तीमा १/४ एक चौथाई सदस्यहरुको नाम थर र ठेगाना सहित खुलाई सही भएको हुनु पर्नेछ ।

२. उपदफा १ बमोजिम संस्थामा दर्ता भएको अविश्वासको प्रस्तावको स्पष्ट विषय खुलाई साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा बस्ने स्थान मिति समय समेत तोकी संस्थाको साधारण साभाको सम्पुर्ण पदाधिकारी र सदस्यहरुलाई विधानको दफा ११(४) बमोजिम साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा बस्ने सूचना दिईने छ ।

३. कुनै सदस्य वा पदाधिकारी उपर अविश्वास प्रस्ताव पेश भएमा त्यस्तो पस्ताव पेश साधारण सभाको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको दुई तिहाई बहुमत वाट पारित हुनु पर्नेछ । तर सफाईको मौकावाट भने बञ्चित गरिने छैन ।

४. अविश्वासको प्रस्ताव माथि छलफलको प्रक्रिया :

(क) साधारण सभामा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले साधारण सभामा उपदफा १ बमोजिमको प्रस्ताव प्रस्ताव पेश गर्न अनुमती दिईने छ । र प्रस्ताव पेश गर्ने सदस्यहरुमध्ये १ जनाले अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउनु पर्ने कारण सहितको आफ्नो अभिमत सभा समक्ष प्रस्तुत गर्नेछ ।

(ख) उपदफा ३ (क) बमोजिम अविश्वासको प्रस्ताव पक्षका सदस्यले आफ्नो अभिमत प्रस्तुत गरेपछि सो प्रस्ताव उपर मत प्रकट गर्न चाहेमा बढीमा अन्य तिन जना सदस्यहरुलाई अध्यक्षले अभिमत प्रकट गर्न अनुमति दिन सक्नेछ ।

(ग) उपदफा (१० बमोजिम अविश्वासको प्रस्ताव जुन पदाधिकारीहरु विरुद्ध प्रस्तुत गरिएको हो, अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले ती पदाधिकारीहरुलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाको लागि आफ्नो भनाईहरु राख्न अनुमति दिईने छ ।

५. अविश्वासको प्रस्ताव माथि निर्णय :

१. अविश्वासको प्रस्ताव उपर आफ्नो भनाई प्रस्तुत गर्ने क्रम समाप्त भए पछि अध्यक्षत गर्ने व्यक्तिले सो अविश्वासको प्रस्ताबको बहुमत पक्ष वा विपक्षमा छ भन्ने निर्णयको लागि देहाय बमोजिमको कुनै एक तरिका अपनाई अविश्वाशको प्रस्तावको निर्णयको घाषणा गर्नेछ ।

(क) अविश्वासको प्रस्तावको पक्षमा मत प्रकट गर्ने एक समुहमा र विपक्षमा मत प्रकट गर्ने अर्को समुहमा छुट्याएर वा

(ख) साधारण सभाका सदस्यहरुलाई अविश्वाशको प्रस्तावलाई पक्ष र विपक्षमा गोप्य मतदान गराएर ।

२६. **विधान संशोधन सम्बन्धी व्यवस्था :**

(क) यस विधानलाई संशोधन गर्ने अधिकार साधारण सभालाई हुने छ ।

(ख) विधान संशोधन सम्बन्धी प्रस्ताव कार्य समितिले आफ्नो सिफारिश सहित साधारण सभामा पेश गर्नु पर्ने छ ।

(ग) यस संस्सथाको विधान संशोधन गर्न सम्पूर्ण सदस्य संख्याको दुई तिहाई बहुमतले पारित गरी स्थानिय अधिकारीको स्वीकृति लिई लागू गरिने छ र सो को जानकारी समाज कल्याण परिषद्लाई दिईने छ ।

२७. **नियम बनाउने :**

(क) यस संस्थाको दैनीक कार्यमा सरलता प्रदान गर्न नियमहरु बनाउनु पर्ने भएमा कार्य समीतिले विधानको परिधि भित्र रही नियम बनाउन सक्नेछ । सो नियम साधारण सभावाट पारित गराई लागू हुनेछ र स्थानीय अधिकारीलाई जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(ख) यो विधान र विधान अन्तर्गत बनेको नियमको अधिनमा रही संस्थाको कार्य संचालन र उदेश्य कार्यान्वयनको लागि कार्य समीतिले कर्मचारी व्यवस्था र आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ । त्यस्तो विनियमहरु साधारण सभावाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

२८. **कर्मचारीको व्यवस्था :**

(क) संस्थाको दैनीक कार्य संचालन र योजना तथा कार्यक्रम संचालनको लागी कर्मचारी दरवन्दी सिर्जना, पारिश्रमिक, भत्ता तथा अन्य सुविधा र कर्मचारीको सेवा शर्तहरु अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(ख) संस्थाले विदेशी सहयोग प्राप्त गरी संस्थाको संचालन गर्ने कार्यान्वयन विदेशी सल्लाहकार वा स्वयं सेवक राख्ने अवस्था भएमा निजले काम गर्ने अवधि पुऱ्याउने सेवा , कामको औचित्य, सुविधा र तीनको योग्यता समेतको विवरण स्थानीय अधिकारी, जिल्ला कार्य समीति र समाज कल्याण परिषदमा समेत जानकारी गराईने छ ।

२९. **अधिकार प्रत्यायोजन सम्बन्धी व्यवस्था :**

यस संस्थाको कुनै पनि पदाधिकारीहरुको अधिकार अर्को सदस्य वा पदाधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सकिने छ ।

३०. **व्याख्याको अधिकार :**

यस विनियमको व्याख्याको अधिकार र संस्थाको साधारण सभालाई हुनेछ ।

३१. **संस्थाको विघटन :**

संस्थाको विधान बमोजिम कार्य संचालन गर्न नसके वा अन्य कुनै कारण यस संस्था विघटन भएमा संस्थाको सम्पूर्ण जायजेथा नेपाल सरकारमा जानेछ । कुनै कारणवस संस्था विघटन भई खारेज भएमा संस्थाको दायीत्वको गरि बाँकी रहने सम्पूर्ण जायजेथा नेपाल सरकारमा जानेछ वा नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

३२. **बचाउ :**

(क) यस विधानमा जे सुकै कुर लेखिएको भएतापनि प्रचलित नेपालको कानूनसंग बाझिएमा बाझिएको हद सम्म स्वत : निकृय भएको मानिनेछ ।

(ख) यस विधानमा नपरेकै कारण वाट कुनै कार्यमा बाधा परेमा कार्य समीतिले/नियम बनाई कार्य गर्न सक्नेछ ।

३३. **प्रतिवद्धता :**

प्रस्तावित संस्थाको कुनै क्रियाकलापले नेपाल तथा कुनै राष्ट्र अन्तराष्ट्रिय संगठनको सम्बन्धमा प्रतिकुल असर पार्ने वा नेपालको परराष्ट्र नीतिको वर्खिलाप हुन जाने वा नेपालको अखण्डता सार्वभौमसत्ता स्वतन्त्रता तथा शान्ती सुरक्षामा खलल पुग्ने कुनै काम कुरा नगर्ने प्रतिवद्धता गर्दछौं ।

धन्यवाद !